

Din Skog

Tips!

Campa på
vintern

Isväg räddade stormvirke

KOLL PÅ
KVALITET VID
AVVERKNING

SMIDIGT MED
FRYSTA PLANTOR

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Jonas Mårtensson

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget: Erik Grubbström

Omslagsfoto: Elin Andersson

Tryck: Stibo Vimmerby

Upplaga: 42 000

Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

Citera oss gärna, men ange källan.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är den växande skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder förpackningspapper, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.

INNEHÅLL

4 BYGGA ISVÄG

Isväg räddade Eriks stormfällda skog.

10 KVALITET I AVVERKNING

Viktigt att mäta och följa upp.

16 MARIA – EN DRIVEN SKOGSÄGARE

Affärssinne och energi för lönsamt skogsbruk.

20 KRAFT ATT GÖRA SKILLNAD

Skogsnäringen gör skillnad för Sverige.

22 SKOGSBRUKSPLAN – AHA!

En plan ger både överblick och detaljfakta.

26 LYCKAD PLANTERING

Premiär för frysta plantor.

28 MAT OCH NATUR

Pontus bjuder på lockande utomhusmat.

36 VINTERCAMPING

Så blir du trygg, torr och varm.

Med skogens kraft gör vi skillnad

NU STRÄCKER VI PÅ OSS, Sveriges skogsägare och alla som arbetar inom skogsnäringen! Vi utgör nämligen ryggraden i svensk ekonomi och spelar en avgörande roll i klimatarbetet. Tillsammans tar vi ansvar för att göra skillnad på riktigt – i dag och i framtiden.

Skogen skapar sysselsättning för många. Nya siffror från SCB visar att skogsnäringen sysselsätter cirka 140 000 personer. Många jobb finns på landsbygden, inte minst i Norrland. Genom skatteintäkterna som dessa jobb genererar finansieras motsvarande 30 000 jobb inom vård, skola och omsorg.

OCH NÄR VI SATSAR så satsar vi rejält. Skogsindustrins samlade investeringar mellan 2021 och 2023 var imponerande 42 miljarder kronor. SCA har bidragit med en betydande andel av de satsningarna. De senaste tio åren har vi investerat fyra miljarder per år, huvudsakligen i Norrland.

Förutom jobb, skatteintäkter och investeringar bidrar skogsnäringen också med klimatnytta. Tack vare vårt aktiva skogsbruk har vi skogar som växer bra och som binder stora mängder koldioxid. Den goda tillväxten ger dessutom tillgång till mer klimatsmart råvara och biobaserade produkter.

Skogsnäringens samlade klimatnytta uppgick till 93 miljoner ton CO₂e under fjolåret. Det är mer än dub-

belt så mycket som Sveriges utsläpp av växthusgaser. Förklaringen ligger både i att välskötta och växande skogar binder koldioxid och i det faktum att våra träbaserade produkter, som papper, kartong och bräddor, fortsätter att lagra det kol som träden har bundit in. Dessutom minskar skogens produkter samhällets behov av fossilbaserade alternativ och därmed kan vi förhindra utsläpp av stora mängder växthusgaser.

SVERIGE HAR I DAG dubbelt så stort virkesförråd jämfört med för 100 år sedan, och vi fortsätter att sköta om skogen på bästa sätt. Varje år planteras 400 miljoner plantor, varav 100 miljoner kommer från SCA. De nya skogarna borgar för att Sverige kan fortsätta att vara den skogsrika nation som vi är och fortsätta att skapa välfärd och klimatnytta för kommande generationer.

Men vi nöjer oss inte med det, utan strävar hela tiden efter att bli ännu bättre. Forskning och innovativa projekt skapar morgondagens skogsbruk – där hållbarhet står i fokus och där vi tar vara på skogens alla värden, såväl ekologiska som ekonomiska och sociala.

Med det vill jag önska god jul och ett gott nytt skogsår till alla läsare!

Jonas Mårtensson
JONAS MÅRTENSSON
AFFÄRSOMRÅDESCHEF, SCA SKOG

På tapeten

Skogsägare upplever lönsamheten som den bästa på tio år. Det visar årets Skogsbarometer där 750 skogsägare har tillfrågats om sin syn på marknaden. Många skogsägare skulle vilja investera mer i skogsmark.

EUs skogspolitik oroar allt fler svenska skogsägare, enligt Skogsbarometern. 52 procent av dem som tillfrågats anser att EUs initiativ är den enskilt största faktorn som kommer att påverka det framtida skogsägandet. Det är en ökning med 20 procentenheter jämfört med 2023.

Erik
Grubb-
ström

Effektivt isvägsbygge räddade Eriks stormfällda skog

FOTO: ERIK GRUBBSTRÖM

Drönbilden visar de stormdrabbade delarna av ön, vältorna med det avverkade virket och isvägens dragning mellan ön och fastlandet.

Det tog knappt tio minuter för stormen Hans att dra förbi Norsjö med omnejd i norra Västerbotten den där augustidagen 2023. Men efter sig lämnade den stor förödelse i form av enorma mängder omkullvälta träd. För skogsägaren Erik Grubbström blev det extra problematiskt eftersom han hade stormskadad skog på en ö i sjön Mensträsk.

– Jag förstod snabbt att en isväg var det enda alternativet för att få ut virket, berättar Erik.

TEXT: MISAN LINDQVIST

Den fullastade timmerbilen kör sakta ner för sluttningen och vidare ut på isvägen, med siktet inställt på fastlandssidan. Vid sidan av den nästan 80 meter breda vägen står Erik och tittar på. Han är mycket nöjd att hans stormfällda virke äntligen är på väg mot SCAs industrier i Piteå.

– Allt har gått väldigt bra! Det har varit mycket arbete men jag har haft bra stöd av SCA, Mano Skog och BDX. Effektivitet och flexibilitet har varit avgörande för att få till isvägen, och även lite tur med vädret.

FOTO: HENKE OLOFSSON

SCAs projektledare Linus Lidman, virkesköparen Nils Berglund och markägaren Erik Grubbström står på den färdiga isvägen.

När Din Skog träffar Erik i Mensträsk i slutet av februari har det gått drygt ett halvår sedan stormen Hans.

– Ön är 40 hektar, vilket är ovanligt stort för öar i de här trakterna. Jag köpte skogen 2015 och visste så klart om svårigheterna att avverka när man har skog på en ö, men skogen skulle ju inte avverkas än på länge. Men så blev det inte, stormen blåste ut nästan all skog, säger Erik.

3 000 KUBIKMETER VIRKE

Minnena från stormdagen är glasklara. Så fort stormen hade dragit förbi satte sig Erik i bilen för att titta till skogen som finns ett par mil från hemmet i Burträsk.

– Jag såg ju hur illa det var längs vägen, men när jag kom till Mensträsk kändes det ändå ganska lugnt. Sedan körde jag så att jag fick utsikt över ön och då såg jag kaoset med alla träd som låg på marken. Jag förstod snabbt att det inte skulle fungera att få ut allt virke med en präm, för det skulle krävas alldeles för många vändor. Den bästa och mest lönsamma lösningen var att invänta vintern och bygga en isväg. Redan samma

kväll beställde jag ett par vattenpumpar till vägbygget.

Efter att Erik hade flugit med drönare över ön var bedömningen att stormen hade fällt runt 3 000 kubikmeter virke. Virkesköparna i trakten var snabbt på banan för att få köpa det, men till sist var det SCAs köpare Nils Berglund som fick uppdraget, tillsammans med avverkningsentreprenören Tobias Lundmark som äger Mano Skog AB.

– Jag känner Tobias och han gav mig många goda råd kring avverkningsplaneringen och hur vi skulle tänka när jag gjorde vägen för att det inte skulle bli alltför dyrt. Samtidigt var SCA lyhörda och hade en plan för arbetet. Det avgjorde vem som fick affären, berättar Erik. Jag var också inställd på att själv göra en stor del av arbetet med isvägen för att hålla nere kostnaden.

MÅNGA INVOLVERADE

Att bygga en isväg är en process som kräver mycket kunskap och erfarenhet.

– Det har varit många inblandade och för SCA är det viktigt att kunna anlita en kunnig och erfaren entreprenör så som BDX. Vi på SCA var huvud-

Den fullastade timmerbilen kör lugnt och sakta på isvägen.

Ett av flera isprov. På det nästan 95 cm höga blocket syns isens olika lager tydligt. En klar, genomskinlig och jämn kärnis är starkast.

ansvariga och beställare av isvägen, medan BDX var huvudentreprenör med Erik som sin underentreprenör, säger Linus Lidman, SCAs projektledare, och tillägger:

– Tack vare Erik Lidström och Per Vikström från BDX som ansvarade för planering, projektering och själva utförandet så flöt allt på bra. Sedan var det jag som koordinerade allt med vår traktplanerare och transporten av virket.

Det är inte vanligt att markägare är så engagerade i isvägsbyggen så som Erik har varit, men han har byggt isväg förut och har kunskapen.

– Förutom Eriks väg byggde vi också en kortare isväg åt en annan markägare som också hade stormfällad skog på en ö. Där skötte SCA och BDX allt, säger Linus.

TUR MED VÄDRET

Planeringen av Eriks isväg började i oktober. Tack vare att kylan kom tidigt kunde man staka ut sträckningen för den 600 meter långa vägen redan i november, efter att den första isen hade lagt sig.

– Vi hade tur med vädret, eftersom det blev en kall vinter med lite snö, säger Erik. Det gällde att få vägen klar så tidigt som möjligt i början av 2024 för att kunna börja avverka.

För att isen ska hålla för tunga skogsmaskiner och timmerbilar krävs det rejält tjock is. Så fort isen är tillräckligt tjock för att bära ett lättare fordon, till exempel en fyrhjuling, börjar man ploga för att skapa snövallar längs vägen.

– Man bygger sedan på isen genom att pumpa upp vatten och spola hela vägen. Snövallarna hjälper till att hålla kvar vattnet på vägbanan. Från början var vägbredden cirka 100 meter, men den färdiga vägen var 80 meter bred, förklarar Linus.

Det är lite av en konst att göra en isväg. Det gäller att vara snabb och ha koll på väderlek och nederbörd för att kunna agera utifrån det.

– Kommer det bara lite snö kan den spolats över med vatten, men kommer det mycket nysnö måste man snabbt ploga bort den. Sedan fortsätter man att pumpa vatten över vägbanan för att bygga på isen, säger Erik.

20 000 STEG OM DAGEN

Erik känner sin isväg mycket väl. Han har spenderat många timmar med att pumpa upp vatten.

– En normal dag går jag kanske 9 000 steg, men under vattningsdagarna låg jag på 20 000 steg, säger Erik. Vissa dagar hade jag sällskap av en nyfiken älgko med kalv. Hon undrade nog vad jag gjorde!

I samma veva som isvägen började byggas var SCAs traktplanerare Andreas Aronson på plats för att planera avverkningen.

– Vid de två första besöken fick jag gå över isen, men sedan kunde jag ta skotern. Det blev också snabbt mörkt så jag fick använda pannlampa för att se något. Det låg virke överallt efter stormens framfart, men det var inte så mycket snö så det gick bra, säger Andreas.

I mitten av januari var isvägen nästan 100 cm tjock och därmed redo för skördaren som väger 20 ton.

– BDX gjorde en första skanning av isvägen för att se hur det såg ut och kunde därmed ge klartecken att vägen höll för skördaren, säger Linus.

ANDREAS ARONSON

Erik tog en selfie medan han arbetade med att spola och bygga isvägen.

– Det var skönt att se skördaren köra över och börja avverka, innan snötäcket var för djupt, säger Erik.

DAGS FÖR TIMMERBILARNA

För att vägen skulle hålla för virkestransporterna krävdes ännu tjockare is. Arbetet med att spola vägen fortsatte därför i några veckor efter att avverkningen hade börjat.

När man bygger isväg skriver man alltid så kallade isprotokoll för att ha koll på isens tillväxt. Förutom att skanna vägen med radarutrustning inför att maskinerna skulle komma tog man även upp isprover i form av stora kuber på runt 300 kilo.

– På så vis kunde vi kontrollera isens egenskaper – det krävs så kallad kärnis för att vägen ska hålla. BDX gjorde även specialborrningar, ungefär som när man tar ut ett kärnhus ur ett äpple, för att bedöma isens utveckling, berättar Linus.

I mitten av februari hade isen en tjocklek på cirka 130 cm och då var det dags för timmerbilarna att börja hämta virke.

– En fullastad timmerbil väger cirka 70 ton, och det gäller att se till att istjockleken är den rätta enligt det

reglemente som finns. BDX gjorde en sista skanning och kunde kvittera att isen skulle hålla för transporter, säger Linus.

För timmerbilschauffören Simon Hedestig, Umgransele Transport, var det första gången han körde på en isväg.

– Det har gått bra. Man kan höra lite knak från isen, men annars märks det inte att man kör på vatten, säger han. Och vi gick en säkerhetskurs innan vi började köra, så det kändes tryggt och bra. När man kör över isen har man inget säkerhetsbälte och sidorutan ska vara öppen så att man snabbt kan ta sig ut om det händer något.

– Det händer att tyngden från en timmerbil kan orsaka en svallvåg under istäcket som gör att vägen riskerar att spricka, men vi hade inga sådana problem, säger Linus.

GICK ENLIGT PLAN

Det blev rätt många transporter mellan Mensträsk och Piteå, en sträcka på 15 mil enkel väg, innan allt virke var bortforslat. Men i början av mars var avläggen ute på ön tömda.

– Det gick helt enligt plan tack var ett givande samarbete, säger Linus.

Erik är också nöjd med att allt gick så bra.

– Det löpte på väldigt smidigt. Jag har särskilt uppskattat tydligheten och det strukturerade arbetet. Nu får jag vänta på att ny skog växer upp. Eftersom marken på ön är väldigt stenig kan jag inte markbereda och plantera. Även om det mesta av skogen föll i stormen så klarade sig vissa stråk och där har det lämnats fröträd för självföryngring. Det blir spännande att följa, avslutar han.

Tips för dig som ska bygga en isväg

- Anlita en kunnig och erfaren samarbetspartner så att isvägen byggs på rätt sätt.
- Ta kontakt med din virkesköpare så snabbt som möjligt så att planeringen kan komma i gång i god tid. Om man börjar för sent på vintern finns det risk att vägen inte hinner bli klar innan vårförfallet.
- Det är viktigt att hitta den bästa sträckan för vägen. Om du har information om exempelvis hur vattnet strömmar och var det kan vara bra att gå iland från vattnet, så berätta det.

Skyltning vid isvägens början.

Säkerheten först!

Säkerheten har högsta prioritet när SCA bygger och använder isvägar. Alla som rör sig på isvägen under bygget måste ha varselkläder, broddar, isdubbar och flytoverall.

Alla förare, oavsett fordon, ska ha fått en säkerhetsutbildning innan de börjar köra på vägen. När man kör över isvägar används inte säkerhetsbältet och sidorutan ska vara nervevad och/eller dörren lite öppen för att föraren snabbt ska kunna ta sig ut om olyckan är framme.

Maxhastigheten för tyngre transporter är 8 km/h och alla fordon måste hålla minst 50 meters avstånd till varandra.

SCA engagerar sig i SE-plantor

SCA har gått in som delägare i SE-teknologin och den pilotanläggning som har utvecklats och drivs av SweTree Technologies. Med teknologin kan man snabbt och effektivt producera fler plantor av det bästa frömaterialet från skogsförädling.

SWETREE TECHNOLOGIES driver ett pilotprojekt för att utveckla automatiserad plantproduktion via Somatisk Embryogenes (SE). I projektet deltar även Stora Enso, Sveaskog, Södra och Holmen. Hittills har utvecklingen

haft fokus på granplantor, men i och med SCAs engagemang har SweTree även startat utveckling av SE-teknologi för tall.

– Det här är ett spännande utvecklingsprojekt med stor potential. Med en ökad förädlingsgrad kan vi få fram plantor som växer ännu bättre och därmed kan fånga upp mer koldioxid. Vi får också tillgång till mer förnyelsebar råvara som kan ersätta fossila produkter. På så vis kan våra skogar bidra med ännu större klimatnytta, säger Thomas Vestman, chef för SCAs plantverksamhet NorrPlant.

Ny omgång av SCAs utbildning för blivande skogsmaskinförare

I FEBRUARI 2025 STARTAR andra omgången av SCAs unika skogsmaskinförarutbildning. Utbildningen kommer att genomföras i Hussborg, i Ånge kommun, och närmare 150 personer sökte till de 12 platserna. SCA erbjuder 22 veckors utbildning med både teori, simulator- och maskinkörning samt praktik. Alla deltagare får lön under utbildningen. Målet med utbildningen är att eleverna ska arbeta för någon av SCAs entreprenörer eller vid ett av SCAs egna skogsmaskinlag.

Oförändrad avverkningsnivå i fjällnära skogar

Sedan 2010 har avverkningen i Sveriges fjällnära skogar legat relativt stabilt på under 2 000 hektar per år och ökar inte, trots fler ansökningar. Det visar en analys som Skogsstyrelsen gjort.

ANTALET ANSÖKNINGAR om att få avverka i fjällnära skogar har ökat sedan det stod klart att skogsägare som nekas avverka där har rätt till ersättning från staten. 2019 var arealen som skogsägare ansökt om att få avverka cirka 3 000 hektar. År 2023 landade siffran på drygt 12 000 hektar.

De allra flesta ansökningar avslås emellertid av Skogsstyrelsen, främst med hänsyn till natur- och kulturvärden men även till rennäringen. Under 2023 fick nästan 96 procent av den areal som ansökningarna omfattade avslag.

Bedömningen är att det i dag finns drygt 1,1 miljon hektar produktiv skogsmark i fjällnära skogar.

50

Så många arter av småkryp kan en julgran innehålla

ILLUSTRATION: PER MATSSON

Det är mycket som ska stämma vid en avverkning. Virket ska kapas och sorteras korrekt, stubbarna ska ha rätt höjd och körskadorna minimeras, för att nämna några exempel. Att allt utförs enligt gällande instruktioner kontrolleras av både avverkningslaget och SCAs produktionsledare.

– Vi är bra på att mäta och göra uppföljningar och det hjälper oss att hålla en riktigt hög kvalitet, säger Rebecca Åslin, en av SCAs produktionsledare.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: OLLE MELKERHED

Kvalitet in i minsta detalj

Kvalitet är A och O när SCA utför en avverkning.
– Vi har en gedigen handbok med instruktioner för allt från naturhänsyn till märkning av virke och städning av avlägg. Sedan tillkommer det viktigaste av allt – skogsägarnas önskemål inför sina avverkningar. Det kan till exempel handla om att skogsägaren vill lämna ett område orört eller få lite björkvädd framkörd, säger Rebecca.

Avverkningslagen gör löpande uppföljningar av sitt eget arbete för att se att alla parametrar är uppfyllda och dessutom gör Rebecca och de andra produktionsledarna en hel del stickprov. Genom en checklista i en mobilapp som SCA tagit fram kan de arbeta både metodiskt och noggrant.

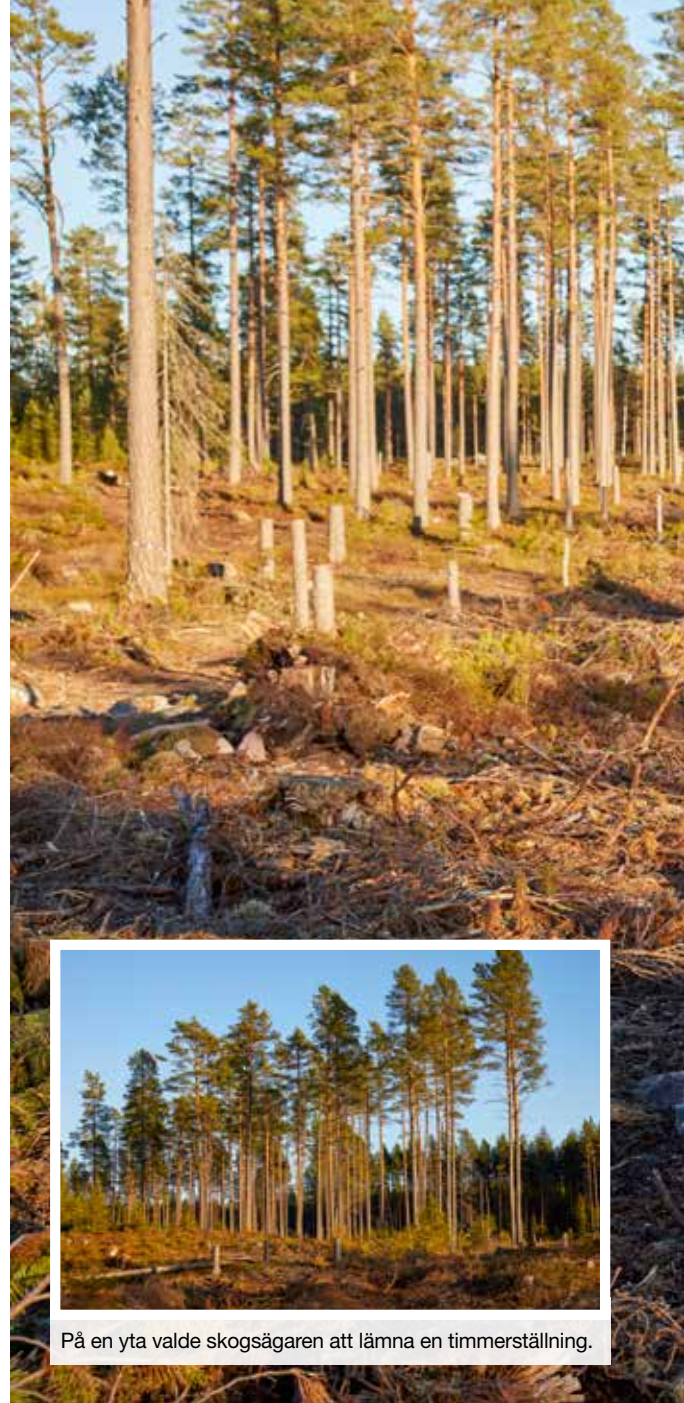
KULTURSTUBBAR SKYDDAR STIGEN

Din Skog följer med Rebecca för att kontrollera kvaliteten på ett par avverkade trakter på Hornslandet, nordöst om Hudiksvall. Trakterna ligger intill varandra och här har det krävts flera extra anpassningar.

– Förutom att trakterna gränsar mot en sjö så finns det bland annat kolbottnar, en stig och ett surdråg att ta hänsyn till. En av skogsägarna ville också göra en timmerställning på ett område, säger Rebecca.

En bred stig löper från skogsbilvägen och ner till en sjö och stigen är det första som Rebecca kommenterar.

– Här har vi ställt kulturstubbar på båda sidor om stigen, för att tydligt visa var den går och se till att den inte blir skadad vid markberedningen. Vi har hållit stigen fri från ris och inte orsakat några skador på den, så det är helt perfekt.

På en yta valde skogsägaren att lämna en timmerställning.

Även runt de två kolbottnarna står det skyddande kulturstubbar och lämningarna har skyddats på ett korrekt sätt.

– Helt perfekt, så här ska det se ut, konstaterar Rebecca.

MÄTER STUBBARNAS HÖJD

Rebecca mäter sedan höjden på ett antal stubbar på trakten. För att skogsägarna ska få ut maximalt värde från sin skog gäller det att göra stubbarna så låga som möjligt. Varje centimeter räknas. Idealet är fem centimeter höga stubbar, men upp till sju centimeter är godkänt.

– Om det är en sten alldeles intill kan skördarföra-

Rebecca mäter ett antal stubbar för att se att de inte är för höga. Mätningen görs på den sida som sätter gränsen för hur låg stubben kan göras.

ren behöva göra stubben lite högre för att aggregatet inte når ner, likaså om det är mycket snö. Men på den här avverkningen är stubbarna föredömligt låga, säger Rebecca och knappar in resultatet i appen.

SKYDDAR MARKEN

När det gäller eventuella körskador kontrollerar Rebecca både hur marken ser ut efter avverkningen och var maskinerna har kört.

– Att minimera körskadorna är en otroligt viktig kvalitetsaspekt och något vi jobbar mycket med. Alla som arbetar åt oss avverkar enligt SED-metoden, som står för Skonsam Effektiv Drivning. Det innebär att vi noga planerar hur maskinerna ska köra på trakten, att

Stigen som går över hygget är kantad av kulturstubbar, som signalerar att här finns något som ska skyddas.

Rebecca kontrollerar att det inte har blivit några körskador. I SCAs app kan hon också se att maskinerna har kört enligt SED-metoden, som tagits fram för att minimera körskadorna.

vi risar basvägar och bygger överfarter, säger Rebecca.

I sin app kan hon se loggspåren som visar precis var skotaren och skördaren har kört och hon konstaterar att förarna har följt SED-metoden.

– Större delen av området är torrt och har bra bärighet, men det finns ett surdrag där det krävs extra försiktighet. Jag kan se att förarna har undvikit att köra där det är blött och de har också lagt ris i de körvägar där marken är lite fuktigare. På så sätt har det inte blivit några körskador alls.

NÖJD SKOGSÄGARE

Rebecca traskar vidare över de avverkade trakterna och kontrollerar bland annat att rätt naturhänsyn har lämnats, att död ved har skyddats och att rågångsgränserna har markerats på rätt sätt. Att virket har sorterats och märkts upp korrekt är andra saker som hon granskar. Skogsägarens önskemål om att lämna tallar i ett visst område följer hon givetvis också upp.

– När jag jämför med traktdirektivet kan jag se att vi har lämnat rätt mängd tallar inom rätt område, så allt är okej. Jag hörde också att skogsägaren har varit här och kikat på resultatet tillsammans med virkesköparen och att hon är nöjd. Sånt är alltid roligt att få höra, säger Rebecca.

När virket har hämtats av timmerbilarna är det ett par till punkter som ska bockas av på checklistan. Då kontrollerar Rebecca att avlägget är städat, att inget virke har glömts kvar och att vägen är i gott skick.

För dig som har en avverkning på gång kommer Rebecca med ett tips:

– Tänk igenom hur du vill ha din avverkning utförd och var sedan tydlig i beställningen till din virkesköpare. Vi anstränger oss verkligen för att det ska bli precis som du vill!

Några exempel

Kalibrering av skördaraggregat

Kalibrering av skördarens aggregat är den allra viktigaste kontrollen som görs under avverkning. Med rätt kalibrerade skördare kan vi maximera andelen plank och bräder från varje timmerstock. Det har stor betydelse, både för skogsägaren och för SCA.

För skogsägare är det viktigt att allt sågtimmer verkligen apteras som sågtimmer och inte som massaved, eftersom sågtimmer ger mer betalt. För SCA är noggrannheten viktig eftersom våra sågverk och industrier kräver exakt rätt längder, för att de i sin tur ska kunna tillverka sina olika produkter.

Under varje arbetsskift gör maskinföraren en manuell kontroll av minst ett träd och mäter längd och diameter, för att se att skördarens aggregat mäter rätt och apterar träden enligt den apteringsprislista som finns i skördarens maskindator. Och det är små marginaler som gäller. På 90 procent av stockarna tillåts max +/- 6 mm variation på diametern, medan längden på stockarna får ha en variation på max +/- 2 cm.

Produktionsledaren gör också stickprov och mäter en del träd för att se att allt är korrekt.

Fler kvalitetsaspekter som följs upp:

- Att stubbarna inte är för höga.
- Att gränsmarkeringarna är tydliga.
- Att rätt naturhänsyn har lämnats, till exempel kantzoner, högstubbar och evighetsträd.

där kvaliteten följs upp

FOTO: MAGNUS EKLUND

Minimera körskador

Det är mycket viktigt att avverka utan att mark och vatten tar skada. SCA arbetar därför med SED-metoden, som står för Skonsam Effektiv Drivning. SED går ut på att planera hur maskinerna ska köra, lägga ris från avverkningen på de vägar som används mest och bygga överfarter.

SCA har också en tydlig instruktion för vad som klassas som en körskada. Till exempel räknas körspår som är längre än tre meter och tre decimeter djupa och som har uppstått inom tio meter från vattendrag/sjö som en körskada.

Välskötta vältor

Det är viktigt att ditt virke sorteras rätt vid avlägget, så att rätt sortiment läggs i rätt vält. Det följer vi upp noga. SCA har också en tydlig instruktion som bland annat anger hur vältorna ska placeras och max tillåten höjd (som är 4,5 meter).

Att lägga upp vältorna korrekt är viktigt ur säkerhetssynpunkt, så att de inte riskerar att falla över vägen eller att stockar sticker ut i vägbanan. Vi lägger också underlagsstockar under vältorna för att undvika att stenar följer med virket på timmerbilen, vilket kan vara en trafikfara. Stenar kan också orsaka produktionsproblem vid våra sågverk och industrier.

Märkning av virke

På avlägget stämplas ett nummer på några stockändar i varje vält, så att virket blir lätt att identifiera vid transport och inmätning. Siffrorna är ditt avläggsnummer och visar att det här är just ditt virke. Att stämpeln har röd färg visar att det är SCA som har avverkat. Det är skotarföraren som stämplar virket.

En vält ska ha minst en stämpel per fyra kvadratmeter. När virket hämtas av en timmerbil kontrolleras siffrorna mot chaufförens transportorder innan det körs vidare till inmätningen vid en virkes-terminal eller en industri. Där kontrolleras virkets siffror ännu en gång. På så vis kan du vara trygg med att ditt virke hanteras på ett säkert sätt hela vägen.

- Att rätt hänsyn har tagits till forn- och kulturlämningar, om det finns sådana.
- Att vägen är i bra skick.
- Att inget virke har glömts kvar.
- Att avlägget är städat.
- Att avverkningen är utförd enligt skogsägarens beställning.

Vid gallring kontrolleras även:

- Att grundytan och gallringsstyrkan stämmer med beställningen.
- Att det inte finns stamskador på mer än max fem procent av träden.
- Att stickvägarna har rätt bredd.

Trots att en vägledande dom i Högsta domstolen gav en markägare rätt till ersättning när artskyddsbestämmelser satte stopp för avverkning, så fortsätter skogsägare att drabbas av bakslag. Enligt Mark- och miljödomstolen i Vänersborg har en markägare med ett liknande ärenden ingen rätt till ersättning. Domstolen anser att det går att bedriva skogsbruk, även om det är med stora begränsningar.

TEXT: MISAN LINDQVIST

Artskyddsregler fortsätter att gäcka skogsägare

Våren 2023 avgjordes ett långdraget ärende som rörde Hargs bruk i Uppland. Bruket hade fått en avverkning stoppad på grund av att det fanns tjäder på platsen. Högsta domstolen fastslog att det inte finns någon reglering som säger att en markägare har rätt till ersättning då markanvändningen begränsas på grund av artskyddsförordningens bestämmelser. Men domstolen ansåg att under speciella omständigheter kan en fastighetsägare ändå ha rätt till ersättning.

Ersättningen grundas i så fall på allmänna principer och att inskränkningen avsevärt ska ha försvårat den pågående markanvändningen. Inskränkningen ska också vara så betungande att det inte är rimligt att skogsägaren ensam får bära konsekvenserna. Högsta domstolen ansåg att Hargs bruk drabbades hårt ekonomiskt och därmed hade rätt till ersättning

HELT ANNAN DOM

Men när en markägare i västra Götaland stämde staten för att få rätt till ersättning med hänvisning till liknande skäl som Hargs bruk så blev domen från Mark- och

miljödomstolen i Vänersborg en helt annan. Markägaren ville avverka 20 hektar men Skogsstyrelsen beslutade att han behövde ta hänsyn till att det finns en spelplats för tjäder i området och begränsade avverkningen motsvarande 40 procent av marknadsvärdet på den planerade avverkningen. Därmed kan skogsägaren inte bruka sin skog fullt ut, och för att få rätt till ersättning stämde han staten.

Men Mark- och miljödomstolen anser inte att skogsägaren har rätt till ersättning. De menar att han fortfarande kan bedriva skogsbruk, även om det innebär stora begränsningar.

ANSES INTE BETUNGANDE

I domen från Högsta domstolen tydliggjordes inte vad som ska betraktas som speciella omständigheter och vad som är särskilt betungande begränsningar. Mark- och miljödomstolen i Vänersborg konstaterar i sin dom att det inte föreligger sådana speciella omständigheter att det finns en rätt till ersättning enligt allmänna principer. Domstolen skriver i sin dom att den begränsning som Skogsstyrelsens

beslut innebär ”inte kan bedömas som avsevärd” och att begränsningen ”inte kan anses vara särskilt betungande”. Dessutom konstaterar domstolen att markägaren tidigare har tagit hänsyn till tjäder på fastigheten och därför borde ha kunnat förutse att han även i framtiden skulle behöva anpassa sitt skogsbruk.

För markägaren blir dock de ekonomiska konsekvenserna stora. Enligt ATL förlorade han 1,5 miljoner i intäkter och dessutom sjönk fastighetsvärdet med tre miljoner eftersom han inte får bruka skogen som han vill. Utöver det ska han dessutom betala statens rättegångskostnader på drygt 235 000 kronor.

PROBLEMATISK DOM

Andreas Wedman, artskyddsspecialist vid SCA, anser att domen är problematisk.

– Det här fallet rör tjäder, som faktiskt är en livskraftig fågel och som får jagas. Dessutom ”straffas” skogsägaren för att han redan har tagit hänsyn till tjädern. Jag tror att många upplever att det ofta blir orättvist när artskyddet tillämpas i skogen. Åtgärder som förbjuds i vissa fall går bra i

En skogsägare som fått en avverkning begränsad med hänsyn till en spelplats för tjäder har inte rätt till ersättning av staten. Det skriver mark- och miljödomstolen i Vänersborg i en dom.

FOTO: FRANK ZINSL/WIRESTOCK CREATORS

andra. I detta fall måste en enskild markägare ta ett mycket stort ansvar för ett tjäderspel, utan ersättning.

Andreas menar också att sådana här domar lätt kan leda till dålig naturvård.

– Vem vill ha naturvärden i sin skog när det innebär en stor ekonomisk risk? I många fall är det också dålig naturvård att ensidigt värna enstaka arter i stället för att se skogen ur ett landskapsperspektiv.

NYA BESTÄMMELSER

I augusti tillsatte regeringen en utredning som ska ta fram nya bestämmelser om nationell fridlysning och ett ändamålsenligt regelverk för rätten till ersättning. Den ska vara klar i slutet av 2024.

När utredningen presenterades sa miljöministern att artskyddet behöver bli mer ändamålsenligt.

– Dessutom måste skogsbruk kunna planeras på ett förutsägbart sätt, och nu är det inte så. Staten måste även hitta sätt att skäligt kompensera markägare som inte får avverka. Låt oss hoppas att det verkligen blir så med den nya utredningen, avslutar Andreas.

”Vem vill ha naturvärden i sin skog när det innebär en stor ekonomisk risk?”

FOTO: MISAN LINDQVIST

Per-Ola-myren hösten 2024. Våtmarker som denna är värdefulla livsmiljöer för många växter, djur och insekter och har stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Återställda vattendrag på SCA-mark

SCA deltar i flera vattenprojekt i Norrland som syftar till att återställa vattendrag och våtmarker. Det är en viktig del i naturvårdsarbetet att vara bevara och utveckla livsmiljöer. I somras slutfördes återvätningen av Per-Ola-myren i Graningetrakten och tidigare i år blev Björkån, ett värdefullt vattendrag nära Sollefteå, färdigrestaurerad.

PÅ PER-OLA-MYREN har SCA återställt en våtmark på 71 hektar, där det fanns en torvtäkt under 1940- och 1950-talet. Arbetet gjordes i samarbete med Sollefteå kommun och Länsstyrelsen Västernorrland. Sammanlagt har SCA lagt igen 6 000 meter avvattningsdiken, byggt 800 meter vallar och två fördämningsvallar på vardera 100 meter.

Våtmarker har en mycket viktig funktion i landskapet. Genom att fånga upp näringsämnen och tungmetaller fungerar de som ett biologiskt filter som renar vattnet.

– Återställningen gynnar också rastande fåglar. Eftersom vissa fåglar vill ha öppna ytor för att våga häcka har vi röjt bort tallar och buskar för att skapa öppna ytor, säger Mikael Berg som arbetar med våtmarker för SCA.

Restaureringen av Björkån, som var en flottled fram till 1960, är ett annat lyckat vattendragsarbete, där SCA varit markvärd.

– Björkåns fiskevårdsområde har nu återställt ån, med nya lekbottnar, öppnade fåror, borttagna vandringshinder och mycket annat. Även en mindre myr har återvätats, säger Mikael.

MER OM MARIA

Familj: Min livskamrat Lennart, tre vuxna barn i 50-årsåldern samt sex barnbarn.

Bor: Har hamnat i Stockholm.

Drömmer om: Efter ett omväxlande liv önskar jag mest att få behålla hälsa, energi och att få fortsätta leva ett aktivt liv med familjen nära.

Det bästa med skog: Skogen har gett mig ett nytt livsinnehåll i en ny värld som öppnade för både äventyr och möjligheter, och inte minst ekonomisk trygghet tack vare kunskap och stort engagemang.

Skogsbruk med affärssinne och energi

Allt har sin tid. De orden återkommer Maria Westrin Wernström ofta till. Kanske var det därför som det tog närmare 50 år innan hennes skogsintresse kom i gång på riktigt. Men sedan dess har hon satsat helhjärtat på skogen, och som mest har hon ägt tio fastigheter i Ångermanland.

– Att äga skog är fantastiskt, säger Maria. Om man har planterat ett träd har man inte levt förgäves!

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MICHAEL ENGMAN

Solen lyser över det röda Per Albin-torpet nära Ramvik i Ångermanland. Den 13 hektar stora fastigheten har under åren varit en given samlingsplats för familjen, som består av maken Lennart och tre vuxna barn med familjer, och Maria kallar den för ett livsprojekt.

– Jag köpte torpet 2001 för att ha vi skulle ha en plats att vara på, i närheten av mina skogsfastigheter. Allt var rätt fallfärdigt, så jag har jobbat hårt med att renovera huset och ladugården. Nu har torpet omvandlats till en gård med flera byggnader för olika behov. Och där det förut bara fanns en vägg av sly växer numera en fin björkskog, berättar hon och tillägger med ett leende:

– Under mina aktiva år var det nödvändigt att jag kunde röja, hantera motorsåg och dra fram sly och

trädstammar med min fyrhjuling. Dessutom har jag blivit bra på att elda rishögar.

LÄRA SIG NYA SAKER

75 år fyllda är Maria fortfarande full av energi och har en aldrig sinande nyfikenhet på att lära sig nya saker. Hennes meritlista är lång och imponerande. Hon har bland annat utbildat sig till möbelsnickare, legitimerad distriktssköterska, beteendevetare och diplomerad hälsoprofilbedömare. Hon har även varit FN-soldat i Libanon, tagit examen i pedagogik, drivit hälsoföretag – samt fått tre barn och länge varit en hängiven Friskis och Svettis-medlem med flera träningspass i veckan. Sedan 50-årsåldern är hon en mycket aktiv skogsägare.

– Det är alltid roligt att få lära sig nya saker. Skogen kom in i mitt liv på allvar i början av 1990-talet, när jag och min syster fick skog i gåva av våra föräldrar. Så småningom bestämde jag mig, med stöd av min nya man Lennart, att bromsa andra tidsödande engagemang och satsa fullt ut på skogen. Det har jag aldrig ångrat, säger Maria och tillägger:

– Det innebar att jag blev fri att göra vad jag ville och att jag kunde vara mer med min Lennart. Det fina med skog är ju att man faktiskt kan ta beslut om den oavsett var man är.

FÖRSTA EGNA SKOGEN

Som barn var hon och systern sällan med i familjens skog och hon tänkte inte på det där med skogsägande. Pappa Jonas tittade till skogen och skötte åtgärderna via olika samarbetspartners.

– Han önskade sig säkert att skogen skulle skötas av hans döttrar gemensamt. Men min första viktiga lärdom när vi tog över var att samägande inte är min grej. Jag och min syster hade olika uppfattningar om

← Maria följer skogsdebatten, inte minst vad gäller äganderätten och artskyddet.

– Det är så mycket tok! Hur kan man tro att vi skogsägare inte är rädda om de skogar vi har, vi har ju skapat dem och sköter dem på bästa sätt. Nu lever många med skräcken att det hittas rödlistade arter på deras fastigheter och så går det åt fanders med familjeskogsbrukets ekonomi.

hur skogen skulle skötas. Som tur var fick vi till en klyvning av fastigheten efter några år och fick därmed varsin del att ordna med efter eget sinne. Då kunde jag sätta fart och göra som jag ville!

1998 blev en avgörande milstolpe, för då anmälde sig Maria till dåvarande Skogsvårdsstyrelsens samtliga skogskurser som skulle gå våren 1999. Det ledde så småningom till en skogsbruksexamen i myndighetens regi. Hon fick sin examen samma dag som hon fyllde 50 år. Så småningom blev det även en högre utbildning för privata skogsägare vid Växjö universitet.

Det första egna skogsköpet var en gallringsskog.

– Med nya kunskaper vågade jag lägga ett lågt bud på en mindre fastighet, säger Maria och ler glatt vid minnet. Jag tror att jag köpte den för typ 150 000 och fick ut 100 000 på gallringen. Sedan köpte jag en annan skog och för att finansiera köpet lyckades jag sälja den första nygallrade för 250 000, och jag minns att jag tänkte ”Wow, är det så här man gör”. Sedan rullade det på!

Maria fick bland annat köpa en fastighet som var som en hel by med många byggnader.

– Men eftersom jag kände att jag inte kunde ta ansvar för alla byggnaderna styckade jag av själva gården och en del av skogen. Sedan kunde jag sälja en skogsgård med fina avverkningsmöjligheter, säger hon och fortsätter:

– Som mest har jag haft tio skogsfastigheter. Med kunskaper, goda rådgivare, god konjunktur och antagligen också lite tur har jag lyckats bra.

LÖNSAMT SKOGSBRUK

Efter att ha släktforskat en hel del är Maria övertygad om att en del av hennes energi och ekonomiska sinne är ett arv från släkten i norra Ångermanland.

– Mina förfäder var strävsamma och i stort sett självförsörjande. Något jag tror vore omöjligt i nutid. De behöll sin jord och skog och var aktiva samhällsmedborgare.

Maria bedriver ett skogsbruk som ska vara lönsamt och har alltid skött skogen för att få den att öka i värde. Det har hon stor nytta av nu.

– Trots att jag arbetat så mycket i mitt liv har jag mycket liten pension eftersom jag avvecklade både företag och anställningar. Jag vågade satsa på min skog som blev min pensionsförsäkring och den har gett mig så många möjligheter.

Maria har sett till att gå på alla tänkbara skogsträffar och rådgivningsmöten, och läser gärna olika skogstidningar för att hålla sig uppdaterad.

– Jag har också haft mycket bra rådgivare under alla år, som har förstått mig och vad jag har velat göra.

De har verkligen stöttat mig och varit mina möjliggörare.

SKOGSBRUKSPLAN OCH SKOGSVÅRD

Maria lyfter också vikten av att ha en skogsbruksplan. Fram till nyligen gjorde hon egna som hon noggrant följde upp efter varje åtgärd.

– Jag har alltid haft skogsbruksplaner för mina skogar. Då vet jag precis vad jag bör göra och när jag bör göra det. Jag ser till att planera kommande åtgärder minst ett år i förväg, för då kan jag vara säker på att de blir utförda.

Hon är noga med att betona skogsvårdens betydelse och att se till att ekonomin alltid finns med i planeringen.

– Skogsvården är a och o för att få fina skogar som växer bra – och därför måste man alltid se till att det finns pengar till det. Skogsekonomin måste alltid finnas med och gå hand i hand med skötseln.

Maria har röjt mycket under årens lopp, men en axeloperation häromåret har tvingat henne att ta det lite lugnt.

– Att röja är kul, och efteråt kan jag riktigt se hur det växer. Jag hoppas att axeln blir bra så att jag kan komma i gång igen. När det gäller andra, mer omfattande åtgärder, så anlitar jag olika aktörer.

Tidigt insåg Maria att det är nödvändigt att ha mod och ”rätt skogsspråk”, inte minst för att få dem hon

Per Albin-torpet har varit en härlig samlingsplats för Maria och hennes familj.

samarbetar med att göra som hon vill.

– Jag har arbetat med många olika aktörer och drar mig inte för att säga till om jag inte är nöjd med en åtgärd. Har jag beställt en sak så vill jag ha den utförd på rätt sätt. Jag är ju en kund till den jag gör affärer med och vill bli behandlad som en sådan. Rätt kundperspektiv och lyhördhet är viktigt när jag väljer affärspartner.

Maria berättar om en undermålig förnygringsavverkning som ledde till att hon inte skulle få den köpeskilling som hade utlovats.

– Stubbarna var alldeles för höga, vilket gjorde att mina pengar stod kvar i skogen. Jag redogjorde för det dåligt utförda arbetet och det slutade med att den aktören fick ersätta mig, säger Maria.

VIKTIGT NÄTVERK

Nätverket Spillkråkan, som samlar kvinnor som äger skog i Sverige, betyder mycket för Maria. Hon gick med 1998, strax efter att nätverket hade startat, och var under många år väldigt engagerad i styrelsen.

– Skog är fortfarande en manlig kultur och kvinnor tas inte alltid på allvar. Vi kvinnor som äger skog behöver få träffas och diskutera på våra villkor. Tack vare Spillkråkan får jag vara del i ett sammanhang med likasinnade, där vi stärker varandra med erfarenheter och kunskap. I dag har vi cirka 800 medlemmar så föreningen fyller ju ett behov.

MARIA TIPSAR

KUNSKAP

Skaffa dig kunskap om din skog så att du kan ta vara på möjligheterna och blir en bra beställare.

RÅDGIVNING

Hitta en rådgivare som du trivs med och som du tryggt kan bolla alla dina funderingar med.

SKOG OCH EKONOMI

Se till att inte skatta bort dina pengar, genom att ha en god planering och genom att återinvestera en del av pengarna i din skogsverksamhet. Se över vad din skog kan ge och lägg upp en tydlig plan för kostnader och intäkter som sträcker sig över några år.

NÄTVERK

Skaffa dig ett gäng likasinnade skogsentusiaster som du kan dela erfarenheter och kunskap med, liksom dina fram- och motgångar.

LÅNGSIKTIGHET

Skogsbruk är långsiktigt, så planera och förvalta din skog och din skogsekonomi över en lång tidshorisont för att få bäst utfall. Se till att du har goda samarbetspartners som kan följa dig.

Även om Maria har energi som få, och ofta har många saker på gång, så hinner hon också med att njuta av skogen.

– Oh ja! Jag har bland annat arbetat med livsstilsförändring och stresshantering för olika grupper och företag och vet hur viktig skogen kan vara för att hitta lugnet. Jag kan känna sådan tacksamhet när jag ger mig ut och får förundras över naturen och allt som växer där. Lika viktig är Lennart, som är en riktig livsnjutare, som också får mig att stanna upp. Han är ju inte engagerad i skogen som jag, men ett stort och viktigt stöd.

TACKSAM FÖR MÖJLIGHETERNA

Nu står Maria inför ett nytt vägsval i livet. Hon har sålt merparten av sina skogsfastigheter. "Livsprojektet" torpet som blev en gård kommer antagligen också att säljas.

– Jag känner inget vemod för att avveckla skogsbruket, utan var sak har sin tid. Jag är tacksam för de möjligheter som skogen har gett mig, för att torpet varit familjens mötesplats genom åren och för alla minnen jag har fått.

Maria tvekar dock lite på svaret när hon får frågan om hon är helt färdig med skog.

– Mja, jag har ju kvar en fastighet och blir inte min gård såld nu så behåller jag den också. Samt mitt engagemang för skogen och Spillkråkan. Men sedan hänger det ju på att jag får vara frisk. Så vi får se!

184 miljarder

var exportvärdet för trä, massa, papper
och viss förädling under 2023.

Kraft att göra skillnad...

Sveriges skogsnäring skapar ekonomisk tillväxt som bidrar till utveckling och försörjning för människor i hela landet. Vi är dessutom motorn i den gröna omställningen och skapar klimatnytta, både genom att bruka skogen och genom de produkter vi tillverkar.

Vår ambition är att ersätta så mycket fossila material och fossil energi som vi bara kan. Det gör vi genom att göra det möjligt att bygga hållbart med trä, leverera förnybara förpackningar och hygienprodukter världen över och genom att skapa förutsättningar för en fossilfri energiproduktion.

Vi tar också ansvar för kommande generationer genom att se till att våra skogar fortsätter att växa och att vi använder hela trädet på bästa sätt.

3,3 miljarder m³

Så mycket virke finns det i Sveriges skogar.
Det är dubbelt så mycket som för 100 år sedan.

70 % skog

66 %

Två tredjedelar av Sveriges fjärrvärme är baserad på skogsbränslen. Många hem, skolor och sjukhus värms upp fossilfritt av restprodukter som bark, flis, spån, grenar och toppar.

140 000 människor

Så många sysselsätter skogsnäringen, inklusive underentreprenörer.

96 % biobränsle

Hela 96 procent av energin som svensk skogsindustri använder är biobränsle. Endast 4 procent är fossil energi.

30 000

Så många jobb kan skatten från anställda inom skogsnäringen finansiera inom skola, vård och omsorg.

400 000 000

Så många skogsplanter planteras – varje år.

...kraft att göra mer

Tre löften

Skogsindustrin vill verka för och driva på en mer hållbar utveckling. Därför har vi formulerat tre framtidslöften i Skogsindustrins Framtidsagenda.

Till 2040 ska vi se till att:

- Skogsindustrins klimatnytta ökar med 30 procent.
- Skogsindustrins produkter är helt fossilfria och återvinningsbara.
- Sverige har livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald.

70 procent av Sverige täcks av skog.
3 procent av Sveriges mark är bebyggd.

LÄS MER
Skanna QR-koden
med din mobil

Skogsbruksplan

ger både aha-upplevelser och lugn

En skogsbruksplan ger en fantastisk överblick över fastigheten när det gäller virkesvolym, tillväxt, naturvärden och mycket annat.

– Många kan få riktiga aha-upplevelser när de går igenom planen och får en helhetsbild av sin skog. Men framför allt gör planen att det blir lättare att nå sina mål med skogsbruket, säger Lars Pettersson, en av SCAs virkesköpare i Piteå.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: SUSANNE LINDHOLM

En skogsbruksplan innehåller både en beskrivning av fastigheten som helhet och detaljerade beskrivningar av varje bestånd. Den ger en nulägesbeskrivning av skogen vid den tidpunkt då planläggaren är ute och gör inventeringen, men visar också hur skogen beräknas växa framöver.

Dessutom innehåller planen förslag på skötselåtgärder för de kommande tio åren. Åtgärdsförslagen utgår från skogens behov av skötsel, alltså när den bör röjas, gallras och så vidare för att växa så bra som möjligt, men förslagen baseras också på de mål

som du har med din fastighet.

– Förslagen gör det lättare för dig som skogsägare att uppnå dina mål och samtidigt brukar det också skapa ett visst lugn. Man behöver inte fundera över om man har några åtgärder som släpar efter, utan man ser precis vilka åtgärder som är föreslagna, år för år. Det gör det mycket enklare att prioritera och fatta beslut, säger Lars.

POSITIVA ÖVERRASKNINGAR

När det gäller beskrivningen av skogen brukar en del uppgifter kunna bli

riktiga aha-upplevelser, ofta av det positiva slaget. Det brukar främst gälla volym, åldersfördelning och tillväxt.

– Många skogsägare har större virkesvolym och mer avverkningsmogen skog än de tror, konstaterar Lars och fortsätter:

– Tack vare planen får man även koll på hur virkesvolymen på fastigheten förändras när man gör olika åtgärder. Det brukar också kunna bli en överraskning.

Det kan till exempel vara så att en skogsägare har en hel del äldre granskog som skulle behöva avverkas för att skogen inte ska minska i värde på grund av skador

och röta. Men det tar ändå emot eftersom man inte vill minska fastighetens virkesvolym.

– Då kanske planen visar att man faktiskt kan avverka en hel del av den gamla skogen och ändå öka sin virkesvolym på tio års sikt. Skogen växer ju hela tiden och följer man åtgärdsförslagen i planen så innebär det troligast att man också gör åtgärder som ökar tillväxten. I exemplet med den gamla granskogen så avverkas skog som i stort sett har slutat växa, eller kanske till och med börjat självdö, och ersätts i stället med ungskog som växer bra.

GER BÄTTRE SKOGSEKONOMI

Ibland är aha-upplevelserna från planen inte lika roliga, men ändå till stor nytta.

– Rönjningsbehovet är ofta större än man tror. Det är inte så roligt, men väldigt bra att känna till eftersom rönjningen är så otroligt viktig för man ska kunna forma sin framtida skog, säger Lars. ➡

Skogsvinge

Du vet väl att du kan se din skogsbruksplan i Skogsvinge? På så sätt har du alltid med dig alla uppgifter från planen och informationen är också kopplad till kartan.

Samtidigt är skogsbruksplanen till god hjälp för att kunna planera finansieringen av röjningen och andra skötselåtgärder.

– Med en skogsbruksplan går det att förutse både inkomster och utgifter för den kommande tioårsperioden. Tack vare

det kan du få till en mycket bättre ekonomi för din fastighet, säger Lars.

Genom att använda skogsbruksplanen i sin ekonomiska planering brukar skogsägare nämligen kunna minska sin skatt markant.

– Skogsekonomi är komplext och handlar ofta om stora pengar. Intäkterna kommer mycket ojämnt och det kan leda till att man får betala en väldigt hög skatt. Men det finns en rad verktyg för att få till en bra skattesituation och det gäller att använda sig av dem. Om du tar hjälp av en ekonomisk rådgivare och gör en planering baserad på uppgifterna i skogsbruksplanen, så har du goda förutsättningar att få till en bra skattesituation, säger Lars.

KOLL PÅ NATURVÄRDEN

I planen står det även vilka naturvärden som finns på fastigheten och vilka bestånd som bör skötas för att bevara eller utveckla de värdena. Ibland står det även var naturvärden kan komma att utvecklas på sikt.

– Det här är viktigt för många skogsägare. Man vill ha koll på sin skog, även när det gäller naturvärden, avslutar Lars.

Lars tips till dig som skaffar en ny skogsbruksplan

Ta dig tid att gå igenom planen ordentligt med din virkesköpare. Det kan vara bra att titta särskilt på de här delarna:

SAMMANSTÄLLNING OCH FASTIGHETSKOMMENTAR

Börja att titta på dessa delar så får du en bra sammanfattning. Du får bland annat en summering av läget på fastigheten i dag och läget om tio år, om du gör de åtgärder som föreslås. Det ger en helhetsbild och en bra grund för att fatta beslut kring din fastighet.

ÅTGÄRDSÖVERSIKT

I åtgärdsöversikten finns en lista på skötselåtgärder för de närmaste tio åren. Åtgärder är specificerade för varje avdelning och det står även vilket år det är lämpligt att utföra dem. På så sätt blir det lätt att se vad som är viktigt att lägga fokus på för tillfället. Du behöver inte vara orolig

för att missa något och behöver inte lägga tid och kraft på att tänka igenom hela fastigheten varje år.

Avverkningarna går ofta att flytta några år framåt eller bakåt i tid utan att det gör någon större skillnad. När det gäller skogsvårdsåtgärder bör man däremot vara lite mer strikt om man vill ha en välskött skog som växer bra.

ÅLDERSFÖRDELNING

I planen kan du se hur åldersfördelningen på din fastighet ser ut i dagsläget och om tio år, om du utför de förslagna åtgärder. Många strävar efter att ha en jämn åldersfördelning för att kunna få en jämn avkastning.

AVDELNINGSBESKRIVNINGAR

För den som är väl insatt i skogsfrågor brukar det vara intressant att gå igenom avdelningsbeskrivningarna ordentligt. Här finns detaljerad information om varje bestånd, som årlig tillväxt, huggningsklass och ståndortsindex.

Smidigt med frysta plantor

FOTO: MICHAEL ENGMAN

Att köpa frysta plantor från SCA är praktiskt på flera sätt. Den största fördelen är att du inte behöver vattna dem mellan leverans och plantering, om du inte skjuter på planteringen alltför länge.

– En annan fördel är att du kan beställa enstaka plantlådor. Det är toppen om du till exempel ska göra en stödplantering, säger Ronja Jägbrant vid SCAs plant-verksamhet NorrPlant.

De frysta plantorna levereras i wellpapplådor och skickas med vanliga distributionsföretag, som vilket paket som helst. Det är möjligt tack vare att plantorna är skyddade i sina lådor och inte behöver skötas om under transporten.

– Leveranssystemet innebär att det går

att beställa riktigt små volymer, till och med en enstaka låda, säger Ronja.

STYR UPPTININGEN

Att köpa frysta plantor är också smidigt om du inte kan plantera allt på en gång. Du kan styra upptinningsprocessen till viss del så att plantorna tinar i lagom takt.

– Förvarar du lådorna i rumstemperatur tinar de på ett dygn ungefär. Men tänk på att separera lådorna så att de inte blir som kylklampar åt varandra. Om du förvarar lådorna utomhus är det viktigt att de står i skuggan. Se till att de inte utsätts för regn och öppna locket när plantorna har tinat, säger Ronja.

Vill du skjuta på upptinningen kan du förvara plantorna svalt, till exempel i en jordkällare eller i ett svalt garage. Ställ

Ronja Jägbrant

lådorna tätt tillsammans, med locken stängda, och lägg på en matta eller något annat som isolerar kylan.

– Om du vill plantera lite i taget kan du tina upp lådorna allt eftersom. Ett annat alternativ är att du delar upp leveransen i flera omgångar. Det fungerar också bra, i och med att det går att göra små beställningar, säger Ronja.

BEHÖVER INTE VATTNAS

För det mesta behöver plantorna inte vattnas, om du inte dröjer alltför länge med planteringen. Men när plantorna har tinat är det bra att göra en kontroll för säkerhets skull. Prova att krama ur torvklumpen med handen och se om det kommer någon droppe vatten. Om det inte gör det behöver du vattna försiktigt.

När det är dags att plantera är det bara att haka fast ett par lådor i höftbältet, precis som du gör med plantkassetter. Planteringen görs också precis som vanligt.

– Men tänk på att förvara ditt lager av plantlådor i skuggan även när du kommer till hygget. På så sätt torkar inte plantorna ut, säger Ronja.

Frysta JackPot och SuperPot

SCA erbjuder frysta plantor av gran, tall och lärk i våra plantsorter JackPot och SuperPot. Varje wellpapplåda rymmer 74 eller 126 plantor beroende på plantsort. De frysta plantorna kan levereras fram till midsommar.

Prata med din virkesköpare så snart som möjligt ifall du är intresserad. De frysta plantorna är populära och brukar gå åt snabbt.

Lyckad premiär med frysta plantor

Den steniga marken gör arbetet tungt och det är välbehövligt med en paus. Från vänster: Stefan Jonsson, Kjell Forslund och Leif Jonsson.

Insekterna är irriterande, men solen skiner och utsikten över sjön Havern är magnifik när Leif, Kjell och Stefan planterar på ett hygge i Torrflonäs, tre mil nordöst om Ytterhogdal. För första gången har de beställt SCA-plantor som var frysta vid leveransen.

– Plantorna är riktigt fina – gröna och frodiga. Men marken är stenig, så det var jobbigare än väntat att få dem i backen, konstaterar Leif.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: MICHAEL ENGMAN

Leif Jonsson och Kjell Forslund är bröder och har växt upp på den här vackra platsen, ”paradiset på jorden” som Leif beskriver den. Nu äger de fastigheten tillsammans med systersonen Stefan Jonsson och de tre delägarna har samlats för att plantera ett par dagar.

Området där de arbetar ligger bara hundra meter ifrån gården, så logistiken är enkel. Plantorna har stått och tinat i skuggan bakom huset och transporteras sedan med fyrhjuling till hygget.

STENIG BACKE

Men själva planteringen är inte lika enkel. ”Klong” låter det ideligen när

planteringsrören körs i backen.

– Ibland kan man få prova både tre och fyra gånger innan man hittar ett ställe utan sten. Men det går bra ändå och det är skönt att få röra på sig. För mig som sitter på kontor till vardags är det här en bra omväxling, säger Stefan.

Leif håller med om att det är jobbigare än han trott.

– Det är tur att det inte är på ackord som när man var ung och satte plant, och tur att det inte är ett så stort hygge. Vi ska bara sätta 2 000 plantor, så det klarar vi.

Att området inte är markberett bidrar till att arbetet blir lite tyngre.

– Men vi ville inte markbereda. Det

Stefan Jonsson hämtar en ny plantlåda från fyrhjulingens vagn.

Att plantorna varit frysta märks inte alls, menar Leif Jonsson.

ser inte vackert ut åren efteråt och hygget ligger ju alldeles intill huset, säger Leif.

LÅNGSAM UPPTINING

Innan avverkningen växte det gran på trakten och att de skulle plantera gran igen var självklart.

– Ja, det var aldrig någon tvekan eftersom granen växte riktigt bra. Titta så grova de var, säger Kjell och pekar på några rejäla stubbar.

Att de skulle använda frysta plantor var virkesköparens förslag. Plantorna levererades en dryg vecka innan planteringen och har fått tina upp i långsam takt.

– De är riktigt fina, i lagom storlek. Det är precis som vanliga plantor och den

enda skillnaden är väl att man inte ska behöva vattna dem. Men eftersom de har stått så pass länge så vattnade vi på lite för säkerhets skull, säger Kjell.

STRATEGI FÖR RAKA LINJER

För att planteringsarbetet ska bli effektivt har Kjell, Leif och Stefan valt att sprida ut sig på hygget.

– Då går vi inte i vägen för varandra och stannar inte och surrar så mycket, konstaterar Stefan.

En annan strategi är att försöka hålla raka linjer, men det är lättare sagt än gjort.

– Jag brukar ta sikte på ett träd eller något annat, för annars är det lätt hänt att man går i krok, säger Stefan.

För Kjell och Leif börjar det bli dags att lämna över sina delar av fastigheten till nästa generation.

– Ja, det blir barnen, eller snarare barnbarnen, som får skörda frukterna av det här arbetet. Det kommer en dag när det är dags för dem att avverka och plantera här. Vi får hoppas att det växer riktigt bra fram till dess, säger Leif.

Kjell Forslund

Med sina inspirerande recept och vackra naturbilder från Funäsdalen lockar kocken Pontus Karén tusentals följare på Instagram.

– Jag vill avdramatisera det här med utomhusmat. Allt du lagar hemma kan du laga ute, och oavsett vad du gör kommer allt att smaka bättre, säger han.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: PONTUS KARÉN

Mat och natur när Pontus Karén får välja

Pontus Karén är född och uppvuxen i Stockholm. Efter att han hade utbildat sig till kock följde några intensiva år på olika restauranger i Stockholms innerstad, där han arbetade i de finaste restaurangkretsarna.

– Jag arbetade mycket! Arbetstiden kunde lätt ligga på 250–300 timmar per månad.

Ett säsongsarbete i Tännadalen gjorde att han fick mersmak på fjällvärlden och så småningom, i samband med coronapandemin, bosatte han sig i Funäsdalen.

Där började Pontus och dåvarande sambon spendera mycket tid ute i naturen.

– Hon fotade och jag började lägga upp bilder och recept på Instagram. Så småningom började jag fota själv. Att laga mat sitter i ryggmärken, men när jag också ska fota krävs det en helt ny nivå av kreativitet för mig. Nu tänker jag både på recept och på hur maten bäst ska fastna på bild.

MÅNGA INTRESSERADE

Intresset för att laga mat utomhus visade sig vara stort. De två första åren växte Pontus följarskara på Instagram från 150 till 12 000. I dag har han över 18 800 följare.

– Det är många som är intresserade av att kunna laga mat utomhus, men sam-

tidigt rädda för hur de ska göra. Många frågar om hållbarhet, hur länge håller exempelvis en köttbit? Andra undrar vad de ska ta med ut.

Pontus tips är enkelt: förbered det mesta hemma!

– Man behöver inte bära med sig 20 ingredienser. Hacka, koka och förbered så mycket som möjligt hemma. Sedan avslutar du tillagningen ute, antingen över öppen eld eller på stormkök. Vad man lagar för mat avgörs helt enkelt av vad man

är sugen på. Själv är jag just nu rätt inne på matiga mackor, som jag grillar över elden. Jag lagar helst mat på öppen eld, eftersom det kräver mer fokus på själva tillagningen.

HITTAT HEM

Pontus stortrivs i Funäsdalen.

– Jag har hittat hem. Jag älskar naturen här, gärna med en kombination av vatten och utsikt. När vädret är fint tar man sig upp på höjderna och en blåsig dag kan man röra sig i dalgången. Bästa säsongen är våren, när mörkret ger vika för ljuset och för med sig hopp om sommaren.

Pontus jobbar som lunchkock på en restaurang, och tack vare de mer normala arbetstiderna får han gott om tid att förse följarna på Instagram med lockande utomhusmat och att ta sig an uppdrag med olika samarbetspartners. Han försöker ge sig ut i skog och mark tre till fyra gånger i veckan. Ofta tillsammans med sin nya sambo och när det passar får hans två barn också följa med.

– Jag har gjort mer plats för livet, och slutat jaga karriär, titlar och höga löner. Nu vill jag ha tid för familjen och det jag har byggt upp. Jag fokuserar på nuet och inte på framtiden, säger han.

MER OM PONTUS

Bor i: Funäsdalen.

Ålder: 34 år.

Familj: Sambo och två barn på 3 och 6 år.

Det har jag alltid med ut: En extra tändare och kniv.

Pontus på Instagram: pontus.karen

Pontus teryakifläskburgare med spetskål-slaw och stekt aubergine

FÖR 2 PERSONER:

- 2 hamburgerbröd
- Ca 200 g fläskbit, saltad
- 1 aubergine
- 1 msk teriyakisoya
- Ca 150 g spetskål
- 1 msk citronjuice
- 1 tsk spiskummin
- salt och peppar
- 1 tsk dijonsenap
- 1 msk majonnäs

Enkelt, snabbt & förbaskat gott!

GÖR SÅ HÄR:

1. Strimla din spetskål tunt.
2. Blanda citronjuice, spiskummin, salt, peppar, dijonsenap och majonnäs i en bunke tillsammans med spetskålen.
3. Skär bort svålen på fläsket, skiva i 4 tunna skivor.
4. Pensla på teriyakisoya.
5. Skiva din aubergine.
6. Stek aubergine och fläsk så att de får en ordentlig stekyta.
7. Värm upp brödet och servera med spetskål-slaw!

Specialisering ger trygghet och kvalitet

När du gör affärer med SCA är virkesköparen din främsta kontakt. Men SCAs medarbetare med expertkunskaper inom traktplanering, vägbyggen och andra områden har också viktiga roller.

– Hos oss är alla specialiserade inom specifika områden och det gör att vi kan hålla riktigt hög kvalitet på de åtgärder som vi utför åt dig. Men vi virkesköpare finns så klart med hela vägen genom processen, säger Maria Lundgren, virkesköpare i Föllinge och Krokum.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: NICLAS VESTEFJELL

Det händer emellanåt att skogsägare funderar över varför inte SCAs virkesköpare sköter allt arbete, ända fram till avverknings eller skogsvården.

– Jag får den frågan ibland och kan verkligen förstå att skogsägare funderar över varför det inte är jag som till exempel tar hand om all planering inför åtgärderna. Men det finns stora fördelar med det upplägg som SCA har. Här får var och en jobba med det som de är bra på och därmed möjlighet att fördjupa sig och bli riktigt skickliga inom sitt område, säger Maria.

PROFFSIGA TRAKTPLANERARE

Hon tar traktplanering som ett exempel.

– Med tanke på de många komplexa frågor som berör artskyddet nu för tiden så krävs det väldigt hög kompetens för att göra en bra traktplanering och skriva en avverkningsanmälan som blir godkänd av

Skogsstyrelsen. Inom det här området har det skett stora förändringar de senaste åren, men i och med att vi har välutbildad personal som jobbar heltid med frågorna kan de hänga med i alla svängar. De är proffs på det här, säger Maria.

Vid riktigt komplicerade fall kan traktplanerarna också ta hjälp av SCAs naturvårdsspecialister, som har ännu mer fördjupade kunskaper inom området.

– På så sätt kan vi se till att den avverkningsanmälan vi skickar in är superbra.

KVALITET I ALLA LED

SCA har samma upplägg för andra områden, till exempel när det gäller att bygga vägar. Ett vägbygge planeras inte av virkesköparen, utan av en kollega som har expertkunskaper inom det området.

– Det finns många sätt att bygga en väg på, men för att planera och bygga en väg som både har en bra

Maria
Lundgren

”Att vi har specialistkompetens inom alla områden innebär att du är i trygga händer och att vi håller hög kvalitet i alla led.”

sträckning, håller rätt kvalitet och är prisvärd krävs det mycket kompetens och erfarenhet, säger Maria.

SCA har också en mängd andra yrkeskategorier som bidrar med sina kompetenser när du beställer en åtgärd, bland annat produktionsledare för avverkning och skogsvård. Sedan har SCA ungefär 150 avverkningslag som ser till att avverkningarna utförs och ett hundratal entreprenörer som sköter skogsvården. Det finns också en kundservice som hjälper dig med administrativa frågor.

I TRYGGA HÄNDER

– Att vi har specialistkompetens inom alla områden innebär att du är i trygga händer och att vi håller hög kvalitet i alla led. Och det är inte så att vi virkesköpare släpper ärendet, utan vi är med under hela processen och fungerar som bollplank åt våra kollegor. Det innebär att vi är minst två personer på SCA som är inblandade i alla led av din affär och kan resonera med varandra för att komma fram till de bästa alternativen, utifrån dina önskemål. Det bidrar också till att det blir en riktigt bra kvalitet på de jobb som vi utför.

Som skogsägare behöver du inte ha kontakt med alla inblandade yrkeskategorier, utan det är virkesköparen som är din kontaktperson.

– Vi för vidare den information som du lämnar och finns alltid till hands när du har frågor och funderingar. Om det är något som vi inte kan svara på direkt så tar vi hjälp av våra kollegor, säger Maria.

INFORMATIONEN FÖRS VIDARE

SCA är noggranna med att den information som du har givit till din virkesköpare förs vidare i hela kedjan, från köpare till traktplanerare, maskinförare och andra berörda. Att kommunikation och dialog fungerar mellan de olika yrkesgrupperna är alltså centralt och SCA har tydliga rutiner för det.

– Vi dokumenterar skogsägarnas önskemål skrift-

ligt, men den muntliga kommunikationen mellan oss kollegor är också viktig. Vi jobbar nära varandra i hela kedjan, säger Maria.

Hon tillägger också att man alltid ska vara självkritisk och sträva efter att fortsätta utvecklas.

– Vi jobbar till exempel med att utveckla vår kommunikation kring när vi ska utföra skogsvårdsåtgärder. Det är ett komplext område, särskilt när det gäller markberedning där vi kan ha så oerhört många objekt under en dag och tidplanen därmed blir ganska svårbedömd, säger hon och fortsätter:

– Vi behöver också vara flexibla och kunna justera vår planering för att vara så effektiva som möjligt. Dessutom finns det flera faktorer som påverkar planeringen, bland annat stängda bommar, brandrisker och andra oförutsedda händelser. Men vi jobbar med att hitta digitala lösningar för att kunna meddela när arbetet är på gång.

ETT FÖRTROENDE ATT FÖRVALTA

Förutom de formella rutinerna och systemen är själva inställningen central, betonar Maria.

– När jag skriver ett kontrakt med en skogsägare så känner jag verkligen att jag ska förvalta det här uppdraget med varsam hand. Så är det också för mina kollegor. Det är ett förtroende att få utföra åtgärder i någon annans skog och då har vi ansvaret att utföra jobbet precis på det sätt som skogsägaren vill.

SNABB KUNDSERVICE

Du vet väl om att vi har en kundservice som servar dig med all administration kring din virkesaffär? Här får du snabb och proffsig hjälp att bena ut dina funderingar kring exempelvis ekonomiska transaktioner, fakturor, årsbesked, betalplaner och virkesredovisning av virkesaffärer.

Telefon: 060-19 34 90, kundservice.skog@sca.com

I förra numret av Din Skog beskrev vi möjligheterna att överklaga Skatteverkets beslut till förvaltningsdomstolen och högre instanser. Här berättar vi om en frågeställning som testades i åtskilliga processer, innan det till slut kom en prejudicerande dom.

Lång process

ÅTERSTÄLLDE RÄTTSLÄGET FÖR RATIONALISERINGSFÖRVÄRV

År 2013 skärpte Skatteverket bedömningen av vilka fastighetsförvärv som ska klassas som rationaliseringsförvärv. Urban Rydin, skattechef på Fyrklövern ekonomi & juridik, menade att skärpningen var felaktig och drev mängder av domstolsärenden åt skogsägare.

Efter drygt tio års arbete avgjordes ett ärende i Högsta förvaltningsdomstolen och domen utföll till skogsägarens fördel. Här berättar Urban om processen.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Vad är ett rationaliseringsförvärv?

– Regeln om rationaliseringsförvärv innebär att det blir förmånligare skattevillkor om en skogsägare köper till skog som ger en rationalisering av fastigheten. Den största fördelen gäller möjligheten att göra skogsavdrag i en snabbare takt.

Om ett köp klassas som rationaliseringsförvärv kan ungefär dubbelt så mycket av intäkten från en avverkning användas till att finansiera fastighetsköpet, så det innebär en betydande skillnad och medför att avverkningsvolymen kan sänkas. Man kan låta yngre avverkningsmoggen skog stå kvar och växa till sig lite mer.

På vilket sätt skärpte Skatteverket sin bedömning kring rationaliseringsförvärv?

– Skatteverket gjorde ett så kallat ställningstagande och införde bland annat ett krav på att den samlade skogsarealen skulle omfatta minst 400 hektar för att köpet skulle klassas som ett rationaliseringsförvärv. Det fanns också en begränsning uppåt. Den som redan hade 400 hektar hade ingen möjlighet att få ett köp klassat som rationaliseringsförvärv, eftersom brukningsenheten redan ansågs vara rationell. Skatteverket införde även en gräns när det gällde vägvstånd mellan fastigheterna. Avståndet fick inte överstiga tre mil.

Vad fick det för konsekvenser?

– Det blev en dramatisk minskning av antalet köp som klassades som rationaliseringsförvärv. Det är en liten andel skogsägare som har så stora fastigheter att man

kommer upp i 400 hektar, så ungefär 80–85 procent av de ärenden som tidigare hade godkänts föll nu bort. Det fick stora ekonomiska konsekvenser för dem som drabbades.

Vad var din åsikt kring skärpningen?

– Jag ansåg att den var felaktig och att den inte följde avsikten med lagen. Det är självklart att det innebär stordriftsfördelar om fastigheten blir större, även om den inte kommer upp i 400 hektar. Därför borde även överlåtelse av fastigheter under den gränsen kunna klassas som rationaliseringsförvärv. Det borde inte heller vara någon arealbegränsning uppåt eller en avståndsbegränsning på tre mil. Jag drev mängder av ärenden åt skogsägare i både förvaltningsrätt och kammarrätt.

Berätta om ärendena!

– Skogsägaren fick rätt i vissa fall, men inte i andra. I de fall jag drev till kammarrätten vann skogsägarna ungefär en tredjedel av gångerna. Det blev som ett lotteri och det gick inte att avgöra på förhand hur det skulle gå.

För att reda ut vad som verkligen gällde

FOTO: MICHAEL ENGMAN

var det viktigt att få saken prövad i Högsta förvaltningsdomstolen och få en prejudicerande dom. Jag nekades prövningstillstånd för åtta ärenden, men den nionde gången gick det vägen.

Vad kom Högsta förvaltningsdomstolen fram till?

– De konstaterade att det inte framgår av lagtexten vad som ska klassas som ett rationaliseringsförvärv och att förarbetena inte heller ger någon vidare vägledning. I min argumentation hänvisade jag till vad själva ordet rationalisering står för och domstolen gick på den linjen, så på så sätt fick uppslags- och ordböcker en central roll i domslutet. Enligt Nationalencyklopedin är rationalisering *”en samlingsterm för åtgärder som sätts in för att effektivisera en verksamhet, antingen genom att producera mer med givna resurser eller genom att minska resursåtgången för ett givet resultat.”*

Stordriftsfördelar ingår alltså i begreppet rationalisering och domen klargjorde att gränsen på 400 hektar inte skulle tillämpas, varken som miniminivå eller som maxnivå. Efter domen har Skatteverket tagit bort sitt ställningstagande, så nu

är vi äntligen tillbaka till de förhållanden som gällde tidigare. Det tog tio år och en mängd processer att nå fram!

Vad gäller för de skogsägare som har förlorat ärenden i frågan under den här tiden?

– De som har fått ett nej av Skatteverket kan begära att ärendet omprövas, oavsett om en eventuell dom har vunnit laga kraft eller inte. Men som alltid gäller det att argumentationen är bra och att man hänvisar till rätt lagrum.

Vad är det nu för regler kring vad som räknas som rationaliseringsförvärv?

– Reglerna är desamma som de var innan Skatteverket införde sitt ställningstagande för tio år sedan. Det innebär att en mycket större andel köp klassas som rationaliseringsförvärv och att de begränsningar som finns är mycket mer relevanta. Den grundläggande bevisbördan ligger fortfarande på skogsägaren.

Begränsningarna gäller till exempel om man redan har en fastighet i Skåne och köper en fastighet i Norrland. Då räknas

det inte som ett rationaliseringsförvärv. Och om man har ett innehav på 500 hektar och köper fem hektar till så gills inte det heller, men det är ju logiskt.

Urban Rydin

Då har allt löst sig för skogsägarna?

– Nej, så är det tyvärr inte. Skatteverket har nämligen ersatt sitt ställningstagande med märkliga tolkningar av begreppet ”brukningsenhet”, som är viktigt i sammanhanget. Så det är lite kvar att göra.

Vad är lärdomen av det här?

– När det handlar om frågor som är principiellt viktiga ska man inte ge upp, utan det kan krävas många domstolsfall innan utfallet blir det önskade. Det visar också att Skatteverket kan begå fel och att felet kan rättas till. Det gäller inte bara den här typen av frågor som är betydelsefulla för hela branschen, utan även tveksamheter eller felaktigheter kring beslut som är viktiga för dig som enskild skogsägare. Så var inte rädd att överklaga ett beslut från Skatteverket om du tycker att det är felaktigt.

Nya ansikten

KRISTER ERIKSSON,
virkesköpare i Kovland

Jag bor i: Stöde.

Familj: Sambon Emelie, vår dotter Othilia och katterna Harry och Doris.

Det gillar jag med skog: Att det är så lugnt och harmoniskt att vara där. Det är en bra plats att återhämta sig från vardaglig stress. Sedan är skogens alla ätliga bär och växter kronan på verket.

Jag är bra på: Att dansa. Jag dansar både socialt och har tävlat i många år.

Det får mig att skratta: Galna kattklipp, min familj och mina vänner.

Bästa presenten jag fått: Min underbara dotter, en bättre upplevelse än så är svårt att finna.

Om jag var en bil skulle jag nog vara: En Toyota. Trygg, stabil och pålitlig utan extra krusiduller.

OLIVIA JOHANSSON,
virkesköpare i Husås/Lit

Jag bor i: Östersund.

Familj: Labradoren Stella.

Mitt råd till dig som äger skog: Gör åtgärderna i rätt tid, framför allt röjning och gallring, för att optimera tillväxten och minska kostnaderna. Skaffa också en skogsbruksplan.

Jag är bra på att: Tänka ett steg före.

Om jag vinner en miljon: Då skulle jag investera i ett hus eller en gård.

Bästa presenten jag fått: En fin kniv.

Det gör jag helst en ledig dag: Tar det lugnt och är i skogen med min hund. På vinther halvåret kör jag skoter och kanske grillar någon korv.

Det har jag svårt att motstå: En ledig söndagseftermiddag med film och snacks.

VERA WINBERG,
virkesköpare
i Vännäs/Bjurholm

Jag bor i: Vännäs.

Familj: Min norrbottenspets Zombie.

För mig betyder skog: Hem! Skogen är som ett andra hem, oavsett var jag är så kan jag bara gå ut i skogen och känna mig som hemma.

Det gör livet gott att leva: Fika ute! Oavsett om jag jagar, fiskar eller bara är i skogen så är fikat grädden på moset – självklart med chokladbollar som gör livet lite extra gott att leva.

Jag är bra på: Att åka slalom.

Det glömmmer jag aldrig: Tändstickor, yxa och kniv, man vet aldrig när en eld kan behövas!

Jag lyssnar helst på: Country Yodel. Ett bra tips är spel-listan "The Best Of Country Yodeling" på Spotify.

MAGDALENA BERGLIND,
virkesköpare i Umeå

Jag bor i: Umeå.

Familj: Min dotter Emma och våra hundar Doris och Rut.

Det inspirerar mig i jobbet: Mycket. Duktiga kollegor, att jobba för hållbara relationer som både gynnar skogsindustrin och framtida skogar. Det är fantastiskt att få jobba med skog!

Person jag beundrar: Många. Men om jag ska välja en blir det mamma; snäll, stark och en genuint fin människa.

Det har jag alltid i resväskan: Kaffe, en mysig fleece och godis.

Tre ord som beskriver mig: Social, envis och omtänksam.

Ser på tv: Har just börjat titta på Yellowstone.

Det gör mig glad: Att vara ute i naturen med hundarna och att träffa familj och vänner över fika eller god mat.

MATTIAS BERTILSSON,
virkesköpare i Nordmaling/Hörnefors

Jag bor i: Öre, Nordmalings kommun.

Familj: Sambo, två barn, katt och kaniner.

Mitt tips till skogsägare: Skaffa en skogsbruksplan.

Favoritapp: Podcaster, för att lyssna på poddar.

Om jag fick resa i tiden reser jag till: 1950-talet, för att den tiden verkar ha präglats av framåtanda och utveckling.

Det vet inte många om mig: Jag har hoppat fallskärm och varit tvungen att dra reservskärmen.

Jag längtar till: Sommar och sol!

OLIVIA FORS,
virkesköpare i Umeå

Jag bor i: Umeå.

Familj: Min hund Kiro.

Mitt tips till skogsägare:

Gör rätt åtgärd i rätt tid
utefter dina mål.

Drömresemål: Japan.

Tre personer jag tar med till

en öde ö: Lars Fält som är en av Sveriges mest erfarna överlevnadsexperter och har grundat Försvarsmaktens överlevnadsskola. Erik Grankvist – timmerman som har kunskap om konstruktion av naturmaterial. Bea Uusman, läkare, illustratör och författare, vars medicinska kunskaper gör att hon kan hantera skador och sjukdomar som kan uppstå.

Jag lyssnar helst på:

Klassisk rock.

Det gör jag helst en fin

vinterdag: Tar på mig turskidorna och skidar för att hitta en fin plats att bygga en snögrop och laga mat ute.

FOTO: OLLE MELKERHED

NYA ELTIMMERBILEN I DRIFT

Nu rullar SCAs nya eltimmerbil med kran i skogarna kring Östavall. Bilen, som är ett samarbetsprojekt mellan SCA och Scania, är den första i världen som hämtar virke i skogen för vidare transport till en virkesterminal.

Den gula timmerbilen rullar näst intill ljudlöst in på SCAs virkesterminal i Östavall. Bakom ratten sitter Rolf Lövgren, Lövgrens Åkeri & Entreprenad. Han äger den nya timmerbilen med stöd från SCA, och har hunnit köra bilen en dryg månad.

– Det är väldigt tyst och skönt att köra den. Jag blir inte lika trött i huvudet som man kan bli efter en heldag med bakgrundsljud från motorn, så det är väldigt positivt, säger Rolf och fortsätter:

– Det tar ju ett tag att lära känna bilen och veta hur jag ska köra den på bästa sätt för att spara på batteriet. Man vill inte ladda mer än man förbrukar. Har jag 50 procents batteri kvar i slutet av dagen så har jag ju stått stilla och laddat i onödan.

VIKTIGT PROJEKT

SCAs första eltimmerbil togs i drift 2022 och kör enbart mellan en virkesterminal i Umeå och Obbola pappersbruk. Till skillnad mot den bilen så är den nya eltimmerbilen utrustad med kran så att den kan lasta virke i skogen och transportera det till en virkesterminal.

– Nu fortsätter vi vårt utvecklingsarbete och elektrifierar även transporterna från skogen till en virkesterminal, säger Anton Ahlinder, verksamhetsutvecklare vid Industriförsörjning, SCA Skog.

Tack vare att bilen är elektrisk beräknas den ge 170 ton lägre koldioxidutsläpp per år jämfört med en vanlig timmerbil.

– Det här är ett viktigt projekt för att vi ska kunna ställa om de tunga vägtransporterna i vår värdekedja och fortsätta att bidra till ett mer hållbart samhälle, säger Ulf Larsson, vd för SCA.

SCA står för en betydande del av finansieringen av eltimmerbilen, men fordonet ägs alltså av Rolf.

– Om omställningen ska lyckas behöver vi ha åkerierna med oss och därför är det bra att det här fordonet ägs av ett lokalt företag, säger Ulf.

Som ägare har Rolf fått välja färg, och det var givet att bilen skulle vara klargul.

– Det är en fin färg och mina andra timmerbilar är gula, som en hyllning till filmen ”Sista natten med gänget”, säger Rolf och ler.

Den nya eldrivna timmerbilen är en del i skogsbranschens innovationsprojekt TREE, Transition to efficient electrified forestry transport. Målet är att hälften av skogsindustrins nya lastbilar ska vara eldrivna till 2030. SCA är en av flera deltagare. Projektet finansieras med stöd från FoU-programmet FFI (Fordonstrategisk Forskning och Innovation) hos Vinnova.

Konsten att campa på vintern

Måktiga vidder, stjärnklara kvällar och ett magiskt lugn – att tälta på vintern kan bjuda på fantastiska upplevelser. Men det gäller att vara redo för dåligt väder och se till att inte blöta ner vare sig kläder eller sovsäck.

– Om man är trygg, torr och mätt är det mysigt oavsett väder, säger Erik Sundström som är en erfaren vinter-campare.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Erik
Sundström

Till vardags jobbar Erik som skogsvårdsledare för SCA, men fritiden ägnar han gärna åt fiske och skidåkning. Att vintertälta är ett bra sätt att ordna boende när han är ute och pimplar eller gör topturer med skidorna.

– Man tar sig till ställen som det inte går att ta sig till på annat sätt, som till nationalparker där det inte är tillåtet att köra skoter och som ligger för långt bort för att man ska kunna göra en dagstur. Jag har bland annat varit i Sarek några gånger och det är en härlig känsla att vakna ute i vildmarken en vacker vintermorgon, säger han.

Men det gäller att förbereda sig noga både när det gäller utrustning och kunskap, för annars kan det uppstå farliga situationer.

– Börja med att tälta på sommaren, så att du blir van med din utrustning och skapar rutiner. Öva på att slå upp tältet med fingervantar på dig. De första vintertältningarna bör du göra nära bebyggelse, så att det inte blir så stora konsekvenser om något går på tok, tipsar Erik.

För att få koll på sin ork och kapacitet kan det också vara bra att skida mellan några STF-stugor (Svenska turistföreningens stugor) innan det är dags att ta med tältet och ge sig ut på längre expeditioner.

VARM OCH TORR

Att hålla sig varm och torr är A och O vid vintertältning, så mycket kretsar kring det.

– Om kläder eller utrustning blir blöta på vintern får det en helt annan proportion än om det händer på sommaren. Men med rätt grejer och rätt teknik kan man oftast undvika det, säger Erik.

Det är lätt hänt att tänka att man ska stänga igen ventilationsfönstren i tältet för att hålla kvar värmen, men det ska man undvika. Då bildas det kondens som gör att både kläder och sovsäck blir fuktiga efter ett tag och därmed förlorar de sin isolerande förmåga. Det är också viktigt att packa allt i vattentäta påsar och ta med flera underställ.

– Byt till ett torrt underställ innan du kryper ner i sovsäcken för natten. Rör på dig lite så att du blir varm, men inte så att du blir svettig.

Ett antal vattenflaskor är också bra att ha med sig.

– Det är skönt att värma upp vatten och fylla ett par flaskor som man stoppar ner i sovsäcken när det är dags att sova. Flaskorna är också bra om man behöver torka strumpor, vantar eller något annat. Då kan man ta det som är blött och trä det över en flaska med hett vatten, säger Erik.

BEREDD PÅ SNÖSTORM

Det gäller att ta höjd för oförutsedda händelser betonar Erik. Ta med mat och bränsle för fler dagar än vad du har ➡

planerat att vara ute, för det kan hända att man blir insnöad i tältet en tid.

DRAMATIK I SAREK

Erik råkade själv ut för en riktigt dramatisk händelse i samband med en vintertur i Sarek. Efter några dagar med fint väder slog vädret om till snöstorm och Erik och hans kompis fick ligga i tältet i flera dygn. En morgon vaknade Erik med kraftiga magsmärtor och till slut insåg han att han måste ta sig till civilisationen, trots att det fortfarande blåste hårt. Efter att ha skidat i flera mil och sedan åkt skoter en

längre sträcka kunde han ta sig med bil till sjukstugan i Jokkmokk.

– Det visade sig att jag hade blindtarmsinflammation, så jag fick opereras akut i Gällivare. Det kunde ha slutat riktigt illa och visar att man behöver ha ett tydligt säkerhetstänk när man är ute, säger Erik och fortsätter:

– Men det är ju inte så ofta det händer den typen av grejer och med rätt förberedelser kan det bli fantastiska dagar. När man tältar på vintern känner man sig verkligen nära naturen och man får uppleva vildmarken på riktigt. Att sitta utanför tältet och laga mat en vindstilla kväll när stjärnorna glittrar, det är svårslaget.

Tips

- Ge dig inte ut ensam, om du inte är mycket rutinerad.
- Välj en lämplig tältplats som inte är så utsatt för vind. Undvik att sätta upp tältet under ett träd, eftersom snö som faller ner kan väga många kilo. Finns det tillgång till vatten är det ett stort plus eftersom det tar lång tid och går åt mycket bränsle om man behöver smälta snö för att få vatten.
- Där tältet ska stå är det bra att trampa till snön med skidorna och sedan låta ytan frysa till en stund innan tältet sätts upp.
- Ett bensinkök är bättre än ett gasolkök eftersom det klarar kyla bättre.
- Meddela anhöriga er planerade rutt, var ni tänker slå läger och när ni beräknar att vara tillbaka.

VIKTIGT ATT PACKA

- Tält som är anpassat för vintern och tältpinnar som är gjorda för snö.
- En riktigt bra vintersovsäck.
- Dubbla liggunderlag, ett uppblåsbart och ett vanligt.
- Spade.
- Vattentäta packpåsar.
- Mat och bränsle som räcker till fler dagar än ni har planerat att vara ute.
- Termosar.
- Första hjälpen-kit.
- Nödsändare.
- Böcker, för att fördriva långa kvällar och dagar när det är dåligt väder.

Fråga en expert

Hur bygger man en väg?

Hej,
Jag kommer troligen att behöva bygga en väg inför en avverkning framöver, men det känns som ett stort och dyrt projekt. Hur går det till om jag anlitar SCA för att bygga vägen?

Markus

FOTO: MAGNUS EKLUND

William Svederberg,
verksamhetsutvecklare
vid SCA Skog:

Ja, vägbyggen är ofta ganska stora projekt – men de brukar bli lönsamma tack vare att avståndet för att skota virket blir kortare. Och det går att räkna på lönsamheten i förväg.

Om du anlitar SCA gör vi först en vägprojektering, innan vi skriver kontrakt om vägbygget. Projekteringen utförs av medarbetare som är specialutbildade och utgår från vilken typ av väg du vill bygga. Det kan gälla allt från en väg som bara tål att köras på under torr sommar

till en väg som håller året runt.

Om du inte har några speciella önskemål kring vilken vägklass vägen ska ha så ger vi en rekommendation. Rekommendationen baseras på bärigheten på den omkringliggande marken och klassen på det anslutande vägnätet.

I projekteringen ingår det bland annat att hitta den allra bästa vägsträckningen och att se vilka åtgärder och vilket material som krävs, exempelvis sprängning, antal trummor och mängd krossmaterial. Allt dokumenteras så att vi kan säkerställa att vi är överens om alla delar. Vi ger dig också en uppskattning av vad vägen kommer att kosta.

I de flesta fall rekommenderar vi att debiteringen av vägbygget ska baseras på den verkliga kostnaden, alltså de timmar och det material som verkligen går åt. Vi ger dig också ett maxpris så att du kan känna dig trygg med att priset inte drar i väg.

Du får även ett uppskattat pris på kostnaden för projekteringsarbetet, men om du väljer att gå vidare och bygga vägen med oss så bjuder vi på projekteringen.

Kontakta din virkesköpare om du vill ha mer information eller hjälp att räkna på lönsamheten med att bygga vägen.

Vad vill du veta?

Ställ en fråga inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård!
Mejla till info.skog@sca.com.

Din Skog byter utseende!

Håll utkik efter Din Skog nr 1 i mars 2025!

DIN SKOG
SCA SKOG AB
851 88 SUNDSVALL

KÖR UT VIRKE	▼	HYSER LISTIG	▼	RIK SOM ETT TROLL SLAG	▼	BOLAGS-TOPP	TRAHÖG							
→						↓								
▶					JÄRN-LADY REGERADE I JUGO-SLAVIEN									
RÄKNAS OFTA I BOSTAD			ÄR EN KLIPPA											
GRIPA			TENN											
GRÖVRE KVIST		FLORS-TUNT												
		LÖVSKOG												
▶				GNÄGER PÅ PLANTOR		↓								
AV HÄRT VIRKE			GOTT TILL SUSHI											
START FÖR NY SKOG														
TREVLIG LÖSNING!	▼	PÅLÄGG SKÅL-FORMADE	▼	GREJ	LIGGER GÖMT	▼	FÖRLAM-NINGAR	▼	FÄR VÄL ÅSKÅD-ÄREN		TALL-HEPEN		SITTER OCH UGGLAR	
							TAR LUGN DET MED				FINNS			
SKOGS-MASKIN									SKYDDA FRÅN VINDEN			GÖRS AV ULL		
▶				FJÄRILAR I MAGEN				HÄR KANSKE BAR KVIST					LIKNA STRUTS	ÖKAR TILL-VÄXTEN
				TON				ANFALL						KAM
MISSFLYT	HÄDE INGEN SVÄNS						HÄVS-DUPETS GUDINNA				GÄR DET SOM DUGER		GÖRA SIG SKYLDIG TILL	
							MÄTER LÄNGD							
▶											HÄR ETT SKÄMFILAT RIKTE PÅ SPÅRET.			
ÄR PRO-DUKTER FRÅN SKOGEN	FUNGERA			ROADE SIG SOM BARN	HÖGHET							HÖGRE MAKT		FOT-BOLLSLAG
	HERR-GÅRDS-VÄGN				LEE MELDAU							RASANDE		
▶						STÄR GRÖN OCH GRANN I STUGA		FORE-TAGS-TOPP		UNDER-TECKNAD			SVERIGE PÅ NÄTET	
										MOBIL-TJEJ			ÄLDRE ERA	
NICKAR		NISSE	STRÖM			PERIOD	SÄTT				VERKLIG			
			HULDRA				MED WEST I LONDON				FÅ KORN PÅ			
VIKTIGT INNAN FÖR-YNGRING												KORT DIVERSE		
												KAN UTROPAS		
VAR SMÖCKAN ORSAK TILL								KAN VARA DET MAN LÄGAR I DESSA						
SAMLAR AKTIVA			SYSSEL-SÄTTER MEDLARE							HÄR KALL I MAGEN		PERSON-LIGT PRONO-MEN		KORS-ORDS-KUNGEN 2024

Vinn trisslotter och SCAs väggkalender!

Lös korsordet och skicka in orden som står i de gröna rutorna.

Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter och SCAs väggkalender för 2025. Vi drar också 20 vinnare som får väggkalendern.

Skicka in svaret senast den 10 januari 2025.

OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.

Mejla ditt svar till:
info.skog@sca.com
Skriv "Korsord"
i ämnesraden.

Eller skicka svaret till:
SCA Skog AB
Korsord
Marknad
851 88 Sundsvall